GÖÇMENLER, EKONOMİK OLARAK NE BIRAKIYOR?

Sinan ÇAVUŞOĞLU
Doç. Dr., Bingöl Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO, Finans Bankacılık ve Sigortacılık,
sinankys42@gmail.com

Son yıllarda birçok konunun odak noktası haline gelen herkesin diline pelesenk olmuş, 'iki lafın belini kıralım' dediğimiz anda ortaya çıkıveren bir gündemdir "göçmen" konusu. Kimisi mülteci kimisi sığınmacı kimisi göçmen diye belirtse de hiçbirinde anlamın aynı olmadığı aşikârdır.

'Gelsinler diyen' de var 'gitsinler' diyen de var. Hatta bu sloganlarla siyasi hayatına başlayan partiler de var. Türkiye gündemini bu denli meşgul eden bir sürecin insani, sosyal, siyasal ve ekonomik boyutlarıyla değerlendirilmesi bizi şaşırtmıyor. Neden derseniz göç idaresinin 2023 verilerine göre Türkiye'de bulunan göçmen sayısı 4 milyonun üzerindedir.[1] Bu gösterge aslında olayın insani, sosyal, siyasal ve ekonomik boyutların tartışılmasını beraberinde getiriyor. Konvansiyonel ve yeni medya gibi ortamlarda gün yüzüne çıkan görüntüler, siyasi parti propagandaları son dönemde konunun alevlenmesine de katkı sağladı diyebiliriz. Bu yazımızda olayın biraz daha iktisadi boyutuna odaklanarak Türkiye'nin göçmen konusunda nasıl bir sonucun içerisinde olduğunu belirlemeye çalışacağız.

"Göçmenler ülke ekonomisine oldukça zarar veriyor" dediğinizi duyar gibiyim. Ama gerçekten öyle mi? Geçenlerde bir esnaf ziyaretinde işletme sahibinin şu sözleri hala kulaklarımda: "İyi ki onlar var, yoksa çalıştıracak adam bulamıyoruz". Artısına eksisine bakmakta tabi ki fayda var. Burada göçmenlerin, geldiği ülkenin vatandaşının işini elinden aldığı algısı da ortaya çıkabilir. Belki de ortaya atılan ve tartışmanın eksik olan yanı da budur. "Devletten maaş alıyorlar, elektrik, su, doğalgaz faturası ödemiyorlar, vergiden muaflar gibi doğru bilinen yanlışlar, algının ekonomik yönden eksik olan taraflarını bizlere göstermektedir. Bu tür durumlarda saymış olduğumuz ekonomik kalemlerin finansörlüğü, uygulanan bir program ile Avrupa Birliği üye ülkeleri tarafından gerçekleştirilmektedir, bu, işin doğru kısmı. Gerçek olan göçmenlerinde üretici ve tüketici konumunda olduklarıdır.

Birçok araştırmacı Çin örneğini vermektedir. 1 milyardan fazla nüfusa sahip olan bu ülke 750 milyon insana istihdam üretirken işsizlik oranı %5 civarındadır. Türkiye ise 85 milyon nüfusa sahip ve 31 milyona yakın bir istihdam üretebilmekte. Anlatmaya çalıştığım nokta şu: Çin'in 750 milyon insana istihdam sağlayacak bir nüfus potansiyeli ve o nüfusun ortaya çıkardığı bir talep söz konusudur. Bu bakımdan göçmenlerin de bir nüfus artışı sağladığı ve ek talep oluşturduğu, bu durumun da ek istihdamları ortaya çıkaracağını söylemek sanırım yanlış olmayacaktır. Göçmenler gittikleri ülkede istihdam edildikleri kadar istihdam oluşturdukları da bir gerçektir.

Sadece bu mu? Belki de birbirine bağlı kıstaslar da var. Daha ucuz iş yapmaları ve işverenler için bu durumun daha az maliyetle sonuçlanması piyasanın yapısını etkilemektedir. Göçmenlerin ülke ekonomisine negatif etkileri hiç mi yok? Elbette var. Kayıt dışı işgücünün ortaya çıktığını da belirtmek lazım. Bununla mücadele ediyor devletimiz. Türkiye'de kayıt dışı işgücünün 2014'te %35 olduğu ve bu oranın 2022'de

[1] T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, 2023. Güncel Veriler. https://www.goc.gov.tr/guncel-veriler (Erişim Tarihi 26.09.2023).

%26.8'e düştüğü görülmektedir.[2] Bu da aslında hükümetin kayıt dışılıkta sağlam adımlar attığını bizlere göstermektedir. Kayıt dışı istihdamdan yararlanan işletmeler ise bu durumu lehine çevirerek haksız rekabet oluşturabilmektedir. Çünkü hem ucuz hem de kayıt dışı işgücünden yararlanılmaktadır. Saymaya devam edecek olursak artısını da çoğaltırız eksisini de. Ayrıca beş parmağın beşi de bir olmuyor maalesef. Biz bu yazımızda konunun sadece ekonomik boyutunu değerlendirmeye çalıştık. Sosyal, siyasal veya güvenlik boyutlarını da ayrı ayrı gözden geçirmek gerek. Onu da diğer uzmanlara bırakıyorum.

[2] TÜİK, 2023. İşgücü İstatistikleri. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-2022-49390 (Erişim Tarihi 26.09.2023).